

האישיים של הקורבנות במשפט שלמה המרגי לוחמות. עניל בן

פת השואה למשפחת בסר-רוזנבאום למשפחת אינונטאש מכפר שלם? האישי, כפי שהם סיפרו אותו, של ים מבני עמנו היו מעדיפים לשכות.

אבל אני משוכנעת שאתה בני זכרתי שיש לך סימן לידה, זכרתי את תאריך, גם פרידה בתי המבוגרת מיד הכירה אותך, אתה בני, חזרנו לכפר שלם ורצינו לעשות בדיקות דם, אבל ד"ר איאס רופא קופת-חולים במקום הסביר לנו שאחר גיל עשר כבר אי אפשר לקבוע לפי סוג הדם את קרבת הדם.

כולם בכי. נישקתי אותו וגיפפתי אותו, כי מיד הרגשתי שזה ילדי. מאז אני ישנה בשקט בלילות. חזרו אלי כוחותי. כעת צעירה אני בעשר שנים. אני לא מאחלת אפילו לשונאי סבל כמו סבל אובי דן ילד.

*** "לא אותר עדין"

במענו זכתי פרידה לעכתי. היא ילדה ילדה בשם לאה ורצתה לראות את קלמן. רק היינו שם יום וכבר נודע לנו דרך העתון, שעוד אשה טוענת כי היא אמה של קלמן. קלמן ישב אצל חותן בתי. הוא בכה נורא. אמרתי לו: אתה מבוגר, עשה כרצונך,

ההיא לא רוצה שישנה את השם, אבל אני, אני רוצה אותו, אפילו אם יהיו לי עשר ילדים, לא אותר על אחד.

בהתרגשות עצורה, כשעיניו אינן עוזבות את עיני האשה זכעה פני (המשך בעמוד 14)

יש משהו אופטימי ביהודים הרוסיים ודבר ריהן הרגיעו אותי.

*** "לא יכולתי לשכות"

חיינו עוד ארבעים ושמונה שעות. קוינו, אולי הילד יחזור לנו. שוב כמעט השגנו אותנו הגרמנים. היו הפצות. רצינו לעלות לרכבת. חייל אחד יעץ לנו לא לעלות. נסענו ליד הפסים בעגלת סוס. הרכבת השני גה אותנו. לפתע זינקו מאות מפציצי שטוקה על הרכבת. כנראה שכל נוסעי הרכבת נהרגו. אנחנו ברחנו הלאה.

כשהגענו לעיר גורקי, שאלנו על קלמן. כל אדם שראינו שאלנו עליו. לא יכולתי לשכות את הילד שלי. כל הזמן זכרתי איך הרגשתי רע והוא הביא לי תותים. בגורקי אמרו לי, שיש הרבה ילדים ביונוסקו. הלכנו לשם, מרחק של מאתיים קילומטרים.

היו שם אלפי ילדים, רוסיים, יהודים, פוֹלנים, נשארנו שם ארבעה חודשים. כל יום הלכתי לילדים. שאלתי ילדים, אם לא ראו את קלמן. תארתי אותו בדיוק. שאלתי מדריי כים ומורים. חיפשתי בעצמי. הסתכלתי בי לידים. יום יום ביליתי את זמני בחיפושים.

כשהגיעו הגרמנים ללנינגרד נאלצנו לב רוח לקובישוב. שוב שאלתי על קלמן. שאלתי בכל משרדי החיפושים. שאלתי בנקו. שאלתי אנשים סתם. שאלתי ילדים. אף אחד לא ראה את קלמן שלי. איזה יהודי אמר לי שיהודים רבים איבדו את כל משפחותיהם, ולי עוד נשארה כל המשפחה עם שתי בנותי. בכיתי ועזבתי אותו. אהבתי את קלמן שלי ו

לא רציתי להפסיד אותו. בלילות ראיתי את קלמן. לפעמים חלמתי איך שהינקתי אותו. עם התקרב הגרמנים עברנו לסיביר. בעלי כתב לו אנדה ואסילבסקה, הסופרת הפולנית, על קלמן. היא שידרה שידור נרגש בראדיו. נורא בכיתי כששמעתי אותו, אבל לא קבלו נו שום פנייה.

כשחיימקה בעלי היה בצבא האדום, עברתי באיסוף בוטנים. פעם באה אלי צועניה זקנה ובקשה בוטנים לאכול. היא אמרה לי, שתאמר לי את עתידי, אם אראה את ילדי. אחר כך אמרה, "יש לך ילד קטן, והוא נמצא ב מוסד, אשה מטפלת בו — אחרי שנים רבות תמצאי אותו."

הצועניה הלכה ואני רק בכיתי. המלחמה פסקה. חזרנו לפולניה. פניתי ל כל המשרדים ומדורי חיפוש קרובים. אמרו לי בכל מקום שאינם יודעים על קלמן דבר. קיוויתי, שאולי הגיע עם ילדי פרס לישראל. אבל לא ידעו עליו.

חיימקה בעלי כבר חזר להאמין שקלמן חי, אבל אני לא רציתי להשלים. היינו בשלזיה. החלטנו לעלות ארצה. אולי נמצא את קלמן. עברנו לגרמניה, למחנה פליטים. שאלתי ב מחנה, איש לא הכיר את קלמן. פרידה בתי היתה במחנה אחר. אשה אחת סיפרה לה כי שמעה על ילד יהודי המחפש את הוריו וה נמצא במרסיל. שם הילד היה נתן. כתבנו לשם אבל לא קיבלנו תשובה.

כשהגענו ב־1948 ארצה, עברתי בכל הד קבוצים בהם היו חברות נוער, שאלתי במוסד דות ילדים, בשום מקום לא הכירו את קלמן. בכל זאת לא הייתי שקטה. ידעתי שהוא מוכרח לחיות, אבל כבר שמרתי את כאבי בלבי. רק לפעמים בלילה, כשכבר כולם ישנו בכיתי.

*** "ראיתי מיד שזה קלמן"

פני שבוץ באה אלי מכרה מחולון. היא סיפרה שאל שכנתה צביה אנגל בא צעיר, שהיא היתה המדריכה שלו בגרמניה. הצעיר טוען שאינו יודע איפה הוריו, והמכרה טוענת שהוא דומה לי. הסכמתי שיבוא אלינו הבייתה לראות אותנו. עד לפגישה למחרת לא יכולתי לישון.

כשלבסוף הגיע הצעיר, ראיתי מיד שזה קל מן שלי. בכיתי כל כך, בכיתי על כל שנות הסבל והגעגועים. גם הוא בכה ובעלי בכה,

וסוס, כדי שיוכל לברוח מהגרמנים. כשגמרו לבנות את הגשר, כבר ברחו כמי עט כולם. ביתניים נולדה לי לידה שנייה. היא היתה או בדיוק בת חודשיים. ישבנו בי עגלה ונסענו בכיוון למוסקבה. בדרך פגשנו את גיסי אתל עם ארבעת ילדיה. היא בקשה שנזקק אותה, והתחננה שלא נפקיר אותה ב דרך. לא יכולנו לסרב, למרות שידענו שזה יהיה קשה, כי הסוס שלנו היה כבר זקן כהוגן והדרך היתה מלאת בוך.

*** "הסוס התפרץ וברח"

בדרך פגשנו עוד יהודים ורוסיים. היי נו כשלושים עד ארבעים איש והיו לנו שתי עגלות ושני סוסים. הגרמנים הפציצו את כל הדרכים. בימים התחבאנו ביער ובי לילות נסענו. הסוס שלנו היה זקן. יום אחד הוא לא יכול היה להמשיך ללכת. החבאנו את כל החפצים ביער, לקחנו רק מה שאפשר לשאת על הגב, ואת הילדים הקטנים העברנו לעגלה שניה.

אני זוכרת את זה כמו היום. באותו יום לא הרגשתי טוב. קלמן הקטן הלך ליער לחפש תותייער לשלוי, כדי שאבריא. כשחזר, היה לעגלה לשחק עם ילדי גיסי. לפתע יצאו אותנו. על העגלה היו עוד ילדים אחי גיסי, צעקה, אך צעקתה נבלעה בהמון לילות. הסוס היה צעיר מאד התפרץ הירות מעינינו.

מחננו שהילדים בטוחים. כשפסי לכנו לכיוון העגלה. הגענו ל שהתפצלה לשלוש דרכים. ראית אדום, שאלנו אם ראה עגלה וסוס לבן רתום אליה. הוא זכר השכן ראה ילדים. הלכנו ה שם זכר לנפש חיה. ובכפר היו גרמנים.

כשראנו שקלמן שלי איננו — בכיתי. לא רציתי יותר לחיות. תלשתי שערותי ו צעקתי. אנשים התאספו סביבי. הכיתי את רא ש בעץ. לא רציתי לראות אם ילדתי ובעלי. רציתי את קלמן. ראיתי אותו כל הזמן כש הוא מביא לי תותי יער. בכיתי עד שלא יכולתי לבכות עוד. אחר כך ניגשו אלי שתי יהודיות רוסייות. הן אמרו לי שלא אתיאש, ברוסיה הוא לא ילך לאיבוד, הוא עוד ימצא.

אמא אינונטאש: "מיד הרגשתי שזה ילדי. כעת אני ישנה בלילות. אני רוצה אותו: אפילו אם יהיו לי עשרה ילדים, לא אותר עליו!"